



Antal Pál



Óh, Rómeó... óh, Júlia, 1995. R: Antal Pál, T: Haller József



Faust, 1999



Haller József



Kocsis Tünde BÁBSZÍNHÁZ ERDÉLY SZÍVÉBEN

ARIEL 70

A marosvásárhelyi Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház 70 éves. Hetven éve mesél, mutat, varázsol, bűvöl, „elvisz, visszahoz”, nevel, simogat, kacagtat, meglep, megdöbben, gondolkodásra és önismeretre készít, műveltséggel gazdagít. A megemlékezés és a szakmai-baráti találkozás jegyében zajlott 2019. június 7. és 14. között a hétnapos jubileumi rendezvény székhelyükön, a Nyomda utca 4. szám alatt, és egy utca(báb)színházi produkció erejéig a város utcáin és színházterén. A mesebeli hetes szám abban is visszaköszönt, hogy hét magyar(országi) társulat produkcióit láthatta a közönség az Ariel Színház magyar és román nyelvű előadásai, valamint három meghívott román nyelvű előadás mellett. Egy ilyen többnapos rendezvényen a résztvevők keresztnetszetet kapnak az intézményről, az ott dolgozó emberekről: érződik a közhangulat, látszik a megbízhatóság, a pontosság, a figyelmesség. Az Ariel mindezekben példaértékű: szerény, nyitott, figyelmes, megbízható, mint egy csendes, de kicsit sem passzív, érdembeli bölcs barát.

A múlt, a jelen és a jövő

Az évfordulók mindig számvetések is: a múlt és jelen mérlege. Erről beszélgettem Gavril Cadariuval, az Ariel Színházat 22 éve vezető igazgatóval, és Székely Katalinnal, a magyar tagozat vezetőjével, aki „mindeneseként” 24 éve szolgálja az Arielt. Gavril Cadariu 1980 és 1990 között ügyelő volt a művészeti egyetemen, majd két és fél évig rendező a szebeni Radu Stanca Színháznál, s 1998-ben kérték fel az Ariel igazgatására. Az Ariel Színház művészi útjáról elmondták, hogy 1999-ben indították a társulat számára az *Underground* programot, amely kibővítette a művészi kínálatot: kísérleti előadások, műhelymunkák, felolvasó estek és kamaszoknak készített munkák születtek. Az Ariel 1990

óta a különböző generációknak készít programot, s a repertoárban jelen vannak a csecsemőszínházi, a gyermek- és az ifjúsági előadások mellett a felnőtteknek szóló produkciók is.

Míg a Kolozsvári Bábszínház meghatározó alapítója és rendezője, Kovács Ildikó formabontó művész volt, addig Antal Pál, az 1949-ben létrejött s az alakulásakor románul is játszó Marosvásárhelyi Bábszínház rendezője pontosan és precízen építette fel gyermek- és felnőttelőadásait. Kovács Ildikóhoz hasonlóan társulatépítő munkája, szakmai tudása és műveltsége, világlátása és emberi tartása meghatározó volt. „1998-ban a Csepűrágó című előadásnál például a stopperén mérte, hogy mennyi ideje van a színésznek. A színésznek volt ugyan alkotói szabadsága, de nagy pontosságot követelt tőle. A Faust volt az utolsó produkció, amit rendezett, 1999 februárjában mutatták be, de Haller Józseffel évekig érlelték.” – mesélte Cadariu. Antal Pál a próbára gyerekeket hozatott be, vagy éppen a kollégák gyerekei ültek be a próbákra, s nézte a reakcióikat. Ahol a gyerekek unták, mocorogtak, tudta, hogy ott javítani kell. A letűnt érában Antal Pál rendezésében úgynevezett szolgálatos, béreletes előadások születtek, de mindig voltak kiemelkedő felnőtt produkciók is: *A két madár 1982*, *A kis herceg 1986*, *az Óh, Rómeó ... óh, Júlia*, *a Faust*, amelyek Antal Pál és Haller József báb- és díszlettervező munkásságában emblematikus előadások voltak: világlátásuk, esztétikájuk, humoruk esszenciáját képezték. Külföldre is eljutottak az előadásokkal, így *A szarvasokká vált fiúk balladájával*, amelyet a magyar tagozat hozott létre közösen a románval. „Antal Pál előadásai kiemelkedtek voltak, de már 20 éve nincs közöttünk. Mentek tovább a szolgálatos előadások, miközben egyfajta útkeresés is volt, de nem születtek kiemelkedő alkotások. Az első áttörés Lengyel Pál



Botcsinálta doktor,
1952

János vitéz,
1954



Háry János,
1955

Az úríhatnám polgár,
1961



A szarvasokká vált
fiúk balladája,
1975



A kis herceg,
1986



Óh, Rómeó... Óh, Júlia, 1995.
R: Antal Pál, T: Haller József

A két szomoró,
1996



Mirkó királyfi, 2006.
R: Lengyel Pál,
T: Matyi Ágota

Mirkó királyfija volt 1999-ben. Azóta is folyamatos a nyitás a magyarországi szakemberek¹ felé.” – mondja Székely Katalin. Ugyanakkor Barabás Olga és Oana Leahu személyében két állandó rendezője is van a színháznak.

Gavril Cadariu fontosnak tartja, hogy a társulatok „egyéniségéhez” hívják a rendezőket: elsődleges szempont a klasszikus és a kortárs alkotások mának szóló üzenettel és korszerű (báb)színházi eszközökkel történő közvetítése. A magyar és a román két különböző kultúra, mely saját hagyományokkal, erkölcs-csel, profillal rendelkezik, s ezért fontos, hogy a születő produkció a saját kulturális specifikumaival éljen. A magyar tagozat 1949-ben alakult, tagjai közül már csak Krón Ernő él, a román tagozat 1962-ben jött létre, ennek a csapatnak még két tagja él. A forradalom után frissülnie kellett a társulatnak, mert egyesek Magyarországra vagy Izraelbe távoztak. A magyar tagozatot a harmadik (báb)színház generáció alkotja, amelyhez az utóbbi években négy fiatal is csatlakozott. E harmadik generációt még Antal Pál nevelte. A román tagozaton többen vannak az idősebb, sokat tapasztalt generációból. 1990 előtt kimondottan bábos előadások voltak – az intézmény jellegéből adódóan is, de a hagyomány miatt is –, akkor ritkán jelent meg élő színház egy-egy mesélő vagy óriás szerepében. Fokozatosan kezdtek más módszerekkel közelíteni az előadásokhoz: maszkos előadások születtek, majd asztali báb-előadások is. Marosvásárhelyen bérletes rendszer működik, de sok a tájolás is. Egy évadban 400-450 előadása van a két társulatnak, amelynek megközelítőleg a fele tájolás. Regionális felelősségű színház, működésük elsősorban a városra és Maros megyére korlátozódik, de Hargita, Kovászna, ritkábban Szeben vagy Brassó megyébe is – a román tagozat pedig Beszterce megyébe – elviszi produkcióit. Programjuk része, hogy a legkisebb, legeldugottabb helységekből is behozza a bábszínházba a gyerekeket. Az igazgató szerint a csecsemőelőadások sem a divatkövetés miatt jöttek létre, hanem vasárnaponként a szülőök

magukkal hozták a kisgyerekeket is, így a szükség hozta létre ezeket. Mint ahogy az Underground program is változott a közelmúltban, mivel a magyar társulaton belül elindult egy színházi nevelési tevékenység. A színészek egy részét felkészítették az előadást követő foglalkozás vezetésére, két előadásuk fut ezzel a programmal és tervezik a harmadikat is.

Az Ariel Színház minievadot is szervez, ekkor meghívunk egy vendégtársulatot, továbbá kritikusokat, igazgatókat, támogatókat. Fontos számukra megmutatni, hogy hol tartanak, s ugyanilyen fontosnak tartják a személyes találkozásokat is.

Az Ariel életében jelentős változás volt 2012 őszén az intézmény átköltözése a Posta utcai épületből új székhelyükre. *„Műemléképület. Zsidó művelődési ház volt, 1927-ben épült és 1945-ig zsidó kulturális események voltak benne. Ekkoriban a vándorszínházi társulatok részére ez volt a színház. Valójában Vásárhelynek ez volt az első befogadószínháza.”* – mondja Cadariu, és noha sokkal több előnye van az új térnek, mégis van, ami a régi terekben maradt: *„A pinceszínházból indult az Underground.”* Több nem konvencionális előadás született a pincében és a nézőtéren, mert a széksorok mozgathatók voltak. *„Egy nem konvencionális tér jobban motiválja az alkotót, a rögzített tér kicsit leszögezi. Itt a dimenziók mások, most nagyobbakban gondolkodunk.”*

Akikre érdemes emlékezni

A rendezvény programjának meghatározó része volt a Haller József és Lukácsy Ildikóra emlékezés, a műveikből, szellemi, művészi hagyatékukból létrehozott kiállítás. A kiállítási megemlékezés meghitt és méltóságteljes volt, hiszen az összegyűlt túlnyomó többsége személyesen ismerte az elhunyt alkotókat. Személyes visszaemlékezések tették ünnepélyessé az alkalmat. Ungváry Zrínyi Kata képzőművész, a kiállítás kurátora szerint a bemutatott bábok és díszletek képzőművészeti impressziókat keltenek, önmagukban is művészi alkotások, ugyanakkor az előadásokban,

1 Meghívottaik közé tartozik: Bartal Kiss Rita, Kolozsi Angéla, Mátravölgyi Ákos, Vidovszky György, Sramó Gábor, Halasi Dániel, Rumi László, Matyi Ágota és sokan mások.

a színészek játékában a bábok, a tárgyak átalakultak, sokkal gazdagabb szerepük volt.

Haller József 40 évig volt a bábszínház díszlet- és bábtervezője. A Magyar Érdemrend kiskeresztjével kitüntetett képzőművész a román és magyar tagozaton 1959 és 2000 között több mint 100 díszletet tervezett. „50%-ban a bábszínházi díszlet- és bábtervezőn múlik az előadás sikere.” „Nem baj, ha kicsit suták a bábok, mert annál jobbak.” „A bábszínházban bármilyen élővé tehető...” – osztotta meg a Haller Józseftől hallottakat Nagy Miklós Kund szerkesztő, író.

Székely Katalin gyermekkorától, családjuk barátjaként ismerte Haller Józsefet: „*nagyon fegyelmezett, szerény, alázatos, de zárkózott ember volt, nem lehetett elbratyzni vele, rengeteg képet festett, sok kiállítása volt, festőtáborokba járt. Termékeny alkotó volt.*” Gavril Cadariunak is volt alkalma megismerni, mert 1999-ben a constancai fesztiválon egy szálásra kerültek. Meglepte, hogy kávéét készítette neki, kiszolgálta, vigyázott rá, s első rendezését, a *Paprikajancsit* 2000-ben a magyar tagozaton vele valóította meg. „*Jóska síkbábukat készítette, a színészeket kötény volt és abból újítak elő a síkbábok. ...Zárkózott, visszahúzódo ember volt. A műfajt felkarolta Antal Pál miatt, a bábművészet sokat adott neki, de azt nem gondolta, hogy ő bábszínházi alkotó. Grafikus és festő volt.*” Haller, mint a bábszínház állandó tervezője mindkét tagozat rendezőjével, Antal Pállal és Maria Mierluț-cal is rendszeresen dolgozott.

Lukácsy Ildikó tervező 14 évig dolgozott az Arielben. Korai halálával egy felívelő alkotópálya szakadt meg. Egyetemista társként magam is ismertem: alázatos, nyitott, nyílt, kreatív, segítőkész személyisége a nehéz élethelyzetekben is sugárzott. Cadariu a színművészeti egyetem román szakos bábos diákjaival 2010-ben hozta létre a formabontó és sikert hozó *Légzés* című előadást: „*Ildikó nagyon tehetséges volt. Horváth Ödön szobrász feleségeként került az Arielhez. Ügyes keze és jó megérzései voltak. Bekapcsolódott a Légzés próbafolyamatába és nagy*

segítség volt képzőművészeti, festői hozzájárulása az alkotáshoz.”

Az Ariel Színház méltósággal emlékező és meghitt jubileumot szervezett. A megyei tanács és a Bethlen Gábor Alapkezelő támogatásával azokat a rangos társulatokat hívták meg, amelyekkel sok éve, több évtizede együtt dolgoznak, akiknek a produkcióira mindig kíváncsiak, és akikkel a szakma által vagy szakmán túl: jóbarátok.

Előadások

A rendezvény első négy napján látott előadásokról is essék szó:

Bertóti Johanna² *Fütyülünk a világra* című koncertje kezdte az előadások sorát, mely a III. Mesevásár meghívására volt jelen az évfordulón. A nagybányai születésű előadó dramaturg, fordító, költő, és egyben zeneszerző, zenész is. Remek performer, aki a kicsiket és nagyokat egyaránt kívül-belül megmozgatja. Gitározik, énekel, vidáman, szívből játszik. Interaktív előadása a főleg XX. századi és kortárs megzenésített verseket humorral és játékosággal tálalja. A hét napos rendezvényen hét magyarországi színház nyolc produkcióját tekinthetjük meg. Háy János *Völgyhíd* (14+) című drámáját Vidovszky György, a budapesti Kolibri Színház főrendezője vitte színre az Ariel magyar tagozatával. A 2018 végén bemutatott produkció kiváló tárháza a fiatalokat érintő témáknak: a saját testünkhöz való viszony, a káromkodás, a sulis, a kollégiumi élet, számítógépes játékok, kötelező olvasmányok, szülők akarata, akaratossága, prédikációja, figyelmetlenség, barátok befolyása, szívatás, párkapcsolati törekénység, érzékenység, féltés, pénz, szabadság, hűtlenség, eldöntéletek, idő, bátortalanság, szerelem, sértődés, hazugság, kiábrándultság, (r)evolúció, halál és így tovább...

A minimalista díszletet az előadás színészi játéka tölti meg és mindezt Monori András hangja és zenei megoldásai gazdagítják. A bábok az emberi személyiségek tükrözőiként működnek. A főszereplő egy kapucnis, arctalan, zsebre dugott kezű fiú, de megjelenik a simléderes sapkás barát, a tasakfejű,

2 <https://bertotijohanna.wordpress.com/>



Kortyondi király, 2011.
R: Rumi László,
T: Lukácsy Ildikó,
Z: Dull János

A brémai muzsikuskok, 2015.
R: Vidovszky György,
T: Mátravölgyi Ákos,
Z: Monori András



A vitéz szabócska, 2008. R: Barbás Olga, T: Lukácsy Ildikó, Z: Apostolache Kiss Zénó



Tűzmadár, 2016.
R: Halasi Dániel,
T: Mátravölgyi Ákos,
Z: Monori András

*Fogadó a kíváncsi
hörcsöghöz, 2018.*
R: Sramó Gábor,
T: Matyi Ágota,
Z: Bakos Árpád



Völgyhíd, 2018.
R: Vidovszky György,
T: Mátravölgyi Ákos,
Z: Monori András

a luffeju és a könyvfeju osztálytárs, a nyakkendő apa és az állatfeju tanár is. Az előadás végén egy fénysávokból kirajzolódó kereszt azt sugallja, hogy modern szenvedéstörténetként is felfoghatjuk a fiú útját, amely fölött mindvégig a Quo vadis kérdése lebeg. „Amit neked kell megtenned, nem teheti meg más”, „a szemétről csak szemetet lehet mondani, hát nem? – Honnan tudod, hogy mi szemét és mi nem? Nem is ismered őket, semmit sem tudsz a sorsukról.” „De marhára tudjuk, hogy mi a jó és mi a rossz! – Ez is életkori sajátosság, tanár úr.” A nagy művészi elvárásoknak bizonyára nem felel meg ez az egyszerű, szókimondó színházi nyelv és esztétika, de az Ariel a középiskolásoknak színházi nevelési programot, drámafoglalkozást tart az előadás kapcsán. E tekintetben mind a darabválasztás, mind a megvalósítás példaértékű.

A pécsi Bóbita Bábszínház előadását, a *Lúdas Matyit* (4+) Szálinger Balázs szövege alapján Kocsis Rozi dramatizálta és Markó Róbert rendezte. Vicces szöveg és vidám helyzetek, élő ének, néptáncos koreográfia, és ezek az előadás szerves anyagaként működnek. A piros rajzfilm-figura fejű „Döbrödzsi” járműve egy tolószekekre szerelt szék. A díszlet egyszerű, funkcionális, a bábok szépen kidolgozottak, ötletes a bábmozgatás. Kalocsányi Gábornak olykor igazi bűvészmutatványosként sikerül a saját vállán, térdén, hasán életre kelteni a bábót. Czéh Dániel kiváló Döbrögi szerepében, s a többiek alakítása is dicséretes. A jelmez a néptáncos részek miatt érdekesen ellenpontozó, ritkán látni barna zsebes, kiránduló nadrágban, csíkos trikóban és bakancsban verbunkolókat. Az alkotók újraértelmezték a klasszikus történetet: Matyi az édesanyja, a színészek és a falu lakóinak kérésére a harmadik verést elengedi, mert „jobb a békeesség”. Elveszi ugyan Döbrögi összes kiváltságát, de nem szeretne visszaélni a hatalommal és a pályázatokból befutó összegekkel, sőt azon fog munkálkodni, hogy mindenki boldog legyen. A főhős jellemfejlődése az „úgy szeretek semmit sem csinálni” kijelentéstől az „én úgy szeretek ülni, úgy szeretek állni, egy jól gondozott világ közepén, valamit csinálni” megállapításig fokozódik. Az előadásban nem ritka a kiszólás, a szerepből kilépés, ezek pezdítően hatnak az epikus szálra.

A *Nap és a Hold elrablása* című gólyalabas utcai színházi produkciót a TeatRum Trapptop társulat mutatta be. A történet az Ariel Színház előtt kezdődött és Marosvásárhely színházterén kulminált, amikor a fekete lovas megküzdött a fokozatosan bátorodó és erőre kapó fehér lovassal. A Nap és a Hold visszaszerzésének óriásbábos látványos játékába a nézőket is bevonták. Volt dobolás és pantomimjáték, a gyerekek és felnőttek emlékezetes képekkel gazdagodhattak.

Az Ariel Színház két színésze: Bonczidai Dezső és Szabó Dániel mutatta be a *Vándor Miska* (4+) című bábjátékot. A vásári komédia a műfaj klasszikus elemeiből merített: a főhős itt is jól ellátja a csontvázfeju szellem, de kiváltképp az ördög bajját. A mesélő furulyázik és bevonja a közönséget is a játékba, hiszen segíteni kell megtalálni az ördögöt, aki elvitte a tojást. Gyermekcagások és felnőttmosolyok társultak ehhez a produkcióhoz (is).

Az egyik legemlékezetesebb előadást a győri Vas-kakas Bábszínház hozta a Maros-menti városba. A *La Fontaine-meséket* (4+) Markó Róbert rendezte és Boráros Szilárd tervezte. Nyolc jelenetet látunk a La Fontaine-mesék tanulságaiból kiindulva. A színészek fekete alapruhában vannak, és papírból hozzák létre a bábok és jelmezek nagy részét. A jelenetek között írógép kattogása hangzik, talán valaki most is mesét ír, tanulságosat. Az „olykor a legkisebb ellenségek a legnagyobb veszélyek keltői” szöveghez például egy olyan jelenet társul, amelyben a nagy (vad)állatot addig bosszantja egy kis légy, amíg az él tárgyi adottságaival és szétesik. Avagy „az a kecske, amelyik a hídon nem tér ki, könnyen a folyóba esik” kapcsán mágneses papírkecskék döfködnek és viaskodnak, mígnem mindkét kecske a folyóba esik. Az előadás üdítően friss, mert a közös játék, a fantázia, a kreativitás, a humor és a dinamika jellemzi. Tobzódhatunk az ötletes és eredeti megoldásokban, pörög a ritmus, klasszikus dallamokat hallunk, egyik meglepetés a másikat éri, és közben a játék kidolgozott, tiszta és szabad. Az utolsó mese tanulsága pedig ez: „együtt dolgozni hasznos, de együtt játszani mindennél többet ér”.

Az Ariel román tagozatának előadásában nézhattük meg az Oana Leahu rendezte *Kís habléányt* (4+). A bábok egy része szépen kivitelezett, de van néhány túlságosan egyszerűnek tűnő megoldás is: például Ariel kíséretársa egy plüss delfin. A vízi világ hangulatát látványosan, videóprojekcióval oldják meg, de egy idő után a fények és színek monotoníához vezetnek. A monotonitást erősíti az epikus jelleg, a szövegcentrikusság, amelyből hiányoznak az összetett, ellentmondásos, humoros – igazi színházi – helyzetek. Ez számos romániai (magyar) produkció gyengéje. Az előadásban középkorú és idős színészek játszottak, és színpadi jelenlétüktől szerezhetővé vált az előadás.

Egymás mellé kívánkozik két Zalaegerszegről, a Griff Bábszínházból hozott csecsemőszínházi előadás: a *Kézzelel-lábbal* (0-4) Bartal Kiss Rita, és a *Pötty* (0-4) Juhász Anikó rendezésében.

Ennek a korosztálynak, a világra eszmélő csöppsegeknek látszólag nagyon egyszerű összehozni egy előadást, de valójában nagyon sajátos célközönség ez, és cseppet sem könnyű érdemben működni, hatásos produkciót létrehozni. A zalaegerszegi előadások ennek a műfajnak a példaértékű (re)prezentációi. A *Kézzelel-lábbal* előadásban ilyen fogalmakkal ismerkednek a kicsik: jobb kéz, bal kéz, tenyér, taps, könyök, csukló, ujjak, számok, láb, térd, boka, lábujjak, talp, spicc-pipa, számolás, hangjegyek, hangok, jobb láb, bal láb. A szülők, nagyszülők pedig a koncentrált, összeszedett, dinamikus játékot csodálhatják. Azt, hogy ezekkel az általuk évtizedek óta ismert fogalmakkal és a testünkkel mi mindent lehet játszani. Minden játék, de a játék egyben a legvalóságosabb és legkomolyabb dolog a világon. A *Pötty* is ilyen, csak ott a mértani alapformákkal és színekkel történik a játék. Rengeteg meglepetést tartogat a két-két színész. A díszletek és a jelmezek funkcionálisak, látványosak, jól kivitelezettek és az előadás jellegéhez szervesen kapcsolódnak.

A szöveg lényegében tőszavas és tömondatos, s számos közismert gyermekjáték van benne: (el)bújás, mászás, gurulás, integetés, meglepetés, kacagás,

fantáziálás, barkochbázás, számolás, ritmusjáték, sőt mondóka, dalocska is. És minden cselekvéshez, játékhoz, gesztushoz, szóhoz érzelmek tartoznak és társulnak. Vannak sértődések, békülések, bocsánatkérések, örömök és szomorúságok. De nincs megállás: egyik állapot szüli a következőt, és amíg együtt vagyunk, addig nem lehet nagy baj. Az előadások után közös játszás van a színpadon, nem mintha az előadás nem lett volna közös játszás, de a végén kézbe is vehetők a játékok.

Bartal Kiss Rita rendezte az Ariel magyar tagozata által 2019 tavaszán bemutatott, Máté Angi meséiből készített *Volt egyszer egy* (4+) című előadást. Máté Angi meseíró szövegei egyediséget hordoznak és sajátos világteremtő hatásuk van. Egyfajta mágikus, költői realizmus lép életbe a szövegeiben, amelyekhez nyúlni egyrészt nagy bátorság, hiszen a folyamatos líraiságot megfelelő drámai szituációkkal kell társítani, ugyanakkor szép kihívás.

Kiss Erzsike zeneszerző sajátos és szép törzsi (nép)zeneire emlékeztető ritmusokkal és hangulatos, gyakran vidám, találó énekekkel, Györfi Csaba odaillo koreográfiával gazdagította a produkciót. A színészek felváltva lesznek mesélők, majdnem mindenkinek van egy története a mesékben szereplő kislányról. A történetek mesélése és a körben ülés is a törzsi jelleget erősíti. Az üres fekete színpadon megjelenő fehér ruhás színészek hatalmas fehér koronggal és síkbábokkal egy letisztult, egyszerű, egységes világot alkotnak, amely olykor projekcióval és a fények segítségével színesül.³ De az árnyjáték is jelen van, és szervesen beleillik az előadás szövetébe. A kislány mellett egy-egy mesének mások: állatok, természeti elemek vagy jelenségek lesznek a főszereplői. A kislány megfigyeli, értelmezi, érzelmileg is viszonyul a hozzá közel kerülő világ jelenségeihez, és amikor úgy érzi, valami nincs rendben, akkor beavatkozik: segít, változtat. ... A tavaszban volt egy süni, „*éjjel elindult benne a mozgás*”, féltek tőle a bokrok. A süni nem akarja, hogy a tuskék a hátán legyenek, mert minden elhúzódik tőle: a sóska, a citromfű, a japánbiris és medvehagyma

3 Az előadás tervezője Sipos Kati.



Volt egyszer egy, 2019.
R: Bartal Kiss Rita,
T: Sipos Kati, Z: Kiss Erzsi

Volt egyszer egy, 2019.
R: Bartal Kiss Rita,
T: Sipos Kati, Z: Kiss Erzsi



Volt egyszer egy, 2019.
R: Bartal Kiss Rita,
T: Sipos Kati, Z: Kiss Erzsi

Hoppláda, 2018.
R. Kolozsi Angéla
T. Mátravölgyi Ákos,
Z. Dull János



is. A kislány, „aki elment a világba a semmi elől és zsebre rakta a ködöt, egy ribizliszemet tűzött az egyik süntüske végére. Most már mehetsz a világba, te sün” – mondta, és a süntől többé nem húzódtak el a növények.

A történet folyamatosan gazdagodik, telnek az évszakok és minden találkozás után a lány valamit a zsebébe tesz és magával visz: „*Ki tudja, tán valamire még jó lesz.*”

Az előadás elbűvölően szép és letisztult, ilyen mondatokkal: „*Épp arra járt a kislány és öbelöle akart ki-markolni a szegénység. Bújj ide. Kedves szegénység lapítsd a füledet a szívemre, tanítok neked egy éneket, dúdolni valót.*” – mondta a lány a markoló-kocsi formájú szegénységnek. „*Ha megtanultad, énekelheted mindenféle. A szegénység felállt és elment a világba, de már nem olyan volt, mint egy markoló-kocsi, hanem mint egy harmonika, tekergőzött, kanyargózott és énekelte a kislány dúdolnivaló nótáját. (...) A szegénység leheletének párját megcsipentette a kislány és zsebbe rakta.*” Otthon a lány kitesz mindent a zsebéből, és többé nincs az az üresség a házban, ami volt, csak csend van. Tartalmas csend. Az előadás pontos, kitalált és precízen megvalósított, szép, kerek, egész. Már-már az a kérdés: nincs minden túlságosan a helyén? Van-e benne elég csúfság és elég veszély, van-e hiba benne? Van-e elég tétje a cselekedeteknek? VAN, de talán ezeket a súlyokat lehetne még jobban kidomborítani.

Az Ariel magyar tagozatának előadása a Kolozsi Angéla rendezésében látható, 2018 őszén bemutatott *Hoppláda* (4+). A háromszereplős produkció az együttélés és az emberi viszonyok szép allegóriája, végig izgalmas, a színészi alakítások élvezhetőek, minden korosztály kedvet és tanulságot

lelhet benne. A piszkálódó Adalberta⁴ és a sértődékeny Borsó⁵ barátok. Mindkettőjüknek van egy nagy színes ládája és egy közös üres tere. Az együttjátszás irigységgel, versengéssel, durcáskodással, becsméréssel, vitatkozással teltett, de a legnagyobb sértés az, hogy „*nem vagyok többé a barátod*”. És közben játékok zajlanak: kitalálnak, létrehoznak, kipróbálnak, összehoznak, elvetnek lehetőségeket. Énekelnek. Megjelenik a Hoppmarsall⁶, és saját ritmusában menetelésre készíti őket. Felerősödnek a hatalmi viszonyok. Összeesküvés, átverés történik. A két barát egymás barátságában megerősödve kerül ki a bonyodalomból és megfosztva szép nagy ládájuktól rájönnek, hogy a kis, értéktelen tárgyakkal, például egy üveggel és egy kis dobozzal ugyanolyan izgalmas játékokat lehet játszani, mert a fantáziájuk végtelen lehetősége kelti életre azokat. Rájönnek, hogy jobb az őszinteség, mint a titkok, s fontosabb a barátságuk, mint a tulajdonukban levő tárgyak, játékok. Jobb megosztozni. Jobb kedvesen hatással lenni a másikra, mint erőszakkal és megvetéssel. Mindennél jobb együtt lenni, mert addig nem történhet semmi nagy baj. Azért jó az előadás, mert igazi, valóságghú tükre a gyermekek, de akár a felnőttek kapcsolati világának is, és nincs benne fölösleges mellébeszélés: minden azon múlik, hogy kiben mennyire és hogyan rezdül a lélek.

A 70-es Ariel jubileum felért egy nemzetközi fesztivál minőségi és mennyiségi kínálatával.

4 Halmágyi Éva

5 Gönczy Katalin

6 Szöllösi-Pénzes Szilárd



Az Ariel társulata

PUPPET THEATER IN THE HEART OF TRANSYLVANIA

The Ariel Children and Youth Theatre from Târgu Mureş is 70 years old. A seven-day anniversary celebration was held between June 7th and 14th, 2019, serving as time of commemoration and meeting place of old friends and professionals. On the program were productions by seven invited Hungarian puppet theaters, performances presented in Hungarian and Romanian by the Ariel Theater, and three guest performances in Romanian by Romanian companies. During the multi-day festival, participants could see a cross-section of the institution, its employees and activities. Anniversaries are always a time to take account – to balance the past and present. In the first part of the article, the author spoke about this with Gavril Cadariu, Director of the Ariel Theater for the past 22 years, and Katalin Székely, Artistic Director the Hungarian Department. A major part of the program was in commemoration of József Haller, the theater's scenery and puppet designer for 40 years, and Ildikó Lukácsy, a designer for Ariel for 14 years. It included an exhibition of their works, displaying their intellectual and artistic heritage. The second part of the article consists of a review of the seven invited Hungarian puppet theaters. The ensembles have worked together for many, many decades and have developed a mutual collaboration alliance.